

Програма «Охорона та раціональне використання природних ресурсів на 2023-2025 роки»

1. Склад проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом.

Комплексна Програма охорона та раціональне використання природних ресурсів на 2023 – 2025 роки» (далі - Програма) спрямована на реалізацію державної політики у галузі довкілля, забезпечення екологічної безпеки, захисту життя і здоров'я населення Софіївської селищної територіальної громади від негативного впливу зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи.

В громаді склалася надзвичайна екологічна та техногенна ситуація, яка спричинена надмірним антропогенним навантаженням на навколишнє природне середовище.

Розроблення програми обумовлено:

- погіршенням родючості сільськогосподарських угідь;
  - підтопленням ґрунтовими водами населених пунктів Софіївської селищної територіальної громади;
  - незадовільним екологічним станом поверхневих, підземних джерел питного водопостачання;
- погіршенням санітарного стану громади;
  - незадовільним технічним станом та зношеністю основних фондів систем водопостачання та водовідведення;
  - наявністю неопізнаних та непридатних до використання у сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин, що потребують термінової утилізації;
  - недостатністю інвестицій та фінансових ресурсів щодо вирішення екологічних питань в громаді.

На екологічний стан громади чинить негативний вплив близьке розташування промислових підприємств Криворізького району.

Діяльність промислових підприємств створює небезпеку населенню внаслідок забруднення поверхневих та підземних вод, повітря, негативного впливу на рослинний та тваринний світ, погіршення родючості сільськогосподарських угідь.

В громаді підтоплюється ґрунтовими водами населені пунктів.

На території Софіївської селищної ради протікає річка Кам'янка, яка загрожує підтопленням присадибних ділянок в період весняного водопілля. За аналізом багаторічних спостережень щодо проходження повені на

території селища паводковими та повеневими водами можуть бути підтоплені садиби.

Однією з причин підтоплення на території Софіївської селищної територіальної громади є незадовільний стан гідротехнічних споруд та дренажних систем водовідведення.

ГТС частково зруйновані повеневими водами. Аварійний стан ГТС створює потенційну небезпеку для населення, яке проживає на території, нижче рівня води у водоймі. ГТС з часом втратили свою пропускну спроможність, що спричиняє додаткове навантаження на греблі. Прорив греблі може призвести до значимих надзвичайних наслідків та матеріальних збитків. На території Софіївської селищної ради є потреба у першочерговому ремонті та реконструкції греблей на водоймах.

Відсутність санкціонованих звалищ твердих побутових відходів призводить до виникнення у населених пунктах стихійних звалищ. В зв'язку з вище вказаним є необхідність будівництва полігону твердих побутових відходів відповідно до містобудівної документації, екологічного та санітарного законодавства. В результаті утворення великих обсягів побутових відходів проблема екологічної безпеки набула особливої гостроти, що загрожує поглибленням екологічної кризи та загостренням соціально - економічної ситуації в Софіївській селищній територіальній громаді .

У всіх населених пунктах Софіївської селищної територіальної громади відсутні спеціалізовані підприємства в сфері поводження з побутовими відходами та санкціоновані звалища відходів. Побутові відходи складаються у природних рельєфних утвореннях - балках, ярах, долинах річок. Це становить екологічну небезпеку, оскільки стічні води, насичені забруднюючими речовинами, потрапляють у водні об'єкти.

Існуюча структура системи санітарного очищення населених пунктів недосконала, її роз'єднаність та різномірність за відсутності взаємодії з органами державної санітарно-епідеміологічної служби та охорони навколишнього природного середовища не забезпечує достатнього контролю за санітарним станом території, а також збиранням, вивезенням, знешкодженням та захороненням побутових відходів.

1.1. Атмосферне повітря

Обсяг викидів в атмосферне повітря громади зумовлюється господарською діяльністю промислових підприємств, організацій, автотранспортом та наслідком транскордонного перенесення забруднюючих речовин.

Основними напрямками зменшення надходження забруднюючих речовин в атмосферне повітря є насамперед виконання природоохоронних заходів, передбачених проектами нормативів гранично допустимих викидів, переведення паливо використовуючого обладнання на природний газ, впровадження сучасних технологій очищення промислових викидів.

1.2. Водні ресурси

Проблема екологічного стану водних об'єктів є актуальною для всіх водних басейнів Софіївської селищної територіальної громади. Основними причинами забруднення поверхневих вод громади є:

- скид неочищених та недостатньо очищених комунально-побутових і промислових стічних вод безпосередньо у водні об'єкти та через систему каналізації;
- надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин у процесі поверхневого стоку води забудованих територій та сільгоспугідь.

1.3. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів.

Земельний фактор, як і повітря, вода, біосфера, сонячна енергія, є найважливішою складовою навколишнього природного середовища.

Існування, соціальне благополуччя і здоров'я народу нерозривно пов'язані із землею. Земельні ресурси по праву вважаються первинним фактором виробництва, фундаментом економіки.

В громаді, як і в цілому по країні, спостерігається значний рівень освоєння земельного фонду для господарського використання. Значної екологічної шкоди земельні ресурси зазнають через забруднення ґрунтів викидами промисловості (важкі метали, кислотні дощі тощо) та використання засобів хімізації в аграрному секторі. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель призвело до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення, втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аерозійної здатності з усіма екологічними наслідками.

Тому охорона земельних ресурсів від деградаційних процесів - одна з найважливіших проблем громади. Землекористування нерозривно пов'язане з іншими аспектами природокористування: водоспоживанням, використанням лісових ресурсів, видобутком корисних копалин, рекреаційним та оздоровчим використанням тощо. Земля була і залишається основним надійним ресурсом зміцнення економіки регіону.

Виконання заходів Програми - крок до вирішення питання охорони, захисту земель від забруднення і виснаження.

1.4. Заходи щодо запобігання та боротьби із підтопленням земель.

Підтоплення, як природне і техногенне явище, погіршує умови формування поверхневих і підземних вод, функціонування господарських об'єктів, знижує родючість ґрунтів.

Основні причини підтоплення:

- зарегульованість річок водосховищами та ставками, що спричиняє підпір рівня ґрунтових вод і зниження природних дренажних систем території (замулення річок, засипання балок, ярів);
- порушення на забудованих територіях природного стоку поверхневих вод;
- скорочення площ лісових насаджень;
- відсутність у населених пунктах зливової мережі, інших систем водовідведення;

- неналежний стан водовідвідних споруд на автошляхах для пропуску талих і дощових вод;
- значні втрати в системах водопостачання та водовідведення;
- розташування населених пунктів на понижених ділянках місцевості.

1.5. Поводження з відходами

Однією з основних екологічних проблем в громаді є зберігання, утилізація та знешкодження відходів, що справляють негативний вплив на стан довкілля. Відходи є одним із найбільш вагомих факторів забруднення навколишнього середовища і негативного впливу на всі компоненти довкілля. Надзвичайно гострою проблемою є питання безпечного зберігання та утилізації непридатних хімічних засобів захисту рослин.

Ситуація, що склалася в селищній раді у сфері поведження з відходами в результаті багаторічного утворення великих їх обсягів та відсутності протягом тривалого часу адекватної реакції на небезпеку, яку вони утворюють, досить складна і потребує термінового вирішення цілої низки проблем. Ефективне вирішення цих проблем потребує значних фінансових витрат, проведення наукових досліджень, тривалого часу та характеризується технологічною складністю більшої частини заходів щодо поведження з токсичними відходами і можливе тільки за умов комплексного підходу до усіх її аспектів.

Якість послуг у сфері поведження з ТПВ в Софіївській селищній територіальній громаді є недостатньою, а рівень охоплення населення низьким. У відповідності з національною стратегією поведження з твердими побутовими відходами в Україні необхідно досягти повного збирання відходів для малих населених пунктів сільської та селищної місцевості.

Необлаштовані малі звалища мають бути закриті з одночасним створенням нових полігонів, побудованих за сучасними технологіями з дотриманням усіх природоохоронних вимог. Разом з тим мають впроваджуватися інші технології поведження з ТПВ та скорочуватись обсяги захоронення відходів на полігонах.

2. Мета програми.

Мета програми - оздоровлення стану навколишнього природного середовища в громаді, зменшення техногенного навантаження на нього, забезпечення екологічної безпеки населення, збереження та відновлення природних екосистем, підвищення рівня екологічної свідомості суспільства.

Програма спрямована на реалізацію державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням природних та економічних особливостей регіону.

Виходячи з основних напрямків еколого-економічної політики України, необхідно зосередити зусилля органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, працівників усіх галузей господарства та громадських

організацій на виконання першочергових заходів, які можуть дати екологічний ефект.

Основною метою Програми є визначення сучасного рівня збалансованості в системі природно-економічного розвитку Софіївської селищної територіальної громади та створення передумов для відновлення природних екосистем території, забезпечення сталого функціонування антропогенних екосистем на принципах невиснажливого природокористування. Вона спрямована на охорону та відтворення природних властивостей земельних, лісових і водних ресурсів, раціональне використання мінерально-сировинних ресурсів відтворення й збагачення біорізноманіття, запобігання накопиченню небезпечних відходів і обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище.

Програма призначається для використання при поточному та перспективному плануванні діяльності державних органів, спеціально уповноважених здійснювати політику в галузі використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища, органами місцевого самоврядування при визначенні обсягів виконання природоохоронних заходів.

Програма формує стратегічну мету кожного з визначених напрямків охорони довкілля та першочергові заходи на період 2023-2025 роки.

3. Основні завдання програми.

Враховуючи реальний стан довкілля, який сформувався на території Софіївської селищної територіальної громади, основними завданнями Програми охорони навколишнього природного середовища та пріоритетними напрямками екологічної політики селищної ради є:

- Покращення санітарно-екологічного стану водойм;
- Покращення якості питної води.
- Охорона і раціональне використання земель.
- Озеленення, благоустрій населених пунктів, збереження природно-заповідного фонду.
- Ліквідація аварійних дерев.

4. Очікувані результати заходів програми

Виконання Програми надасть можливість забезпечити реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього середовища та поліпшення екологічної ситуації, екологічного балансу Софіївської селищної територіальної громади та прилеглої до неї території. Досягнення покращення екологічної ситуації на території буде проводитись в двох напрямках:

а) впровадження заходів, спрямованих на зменшення прямого та опосередкованого впливу людей і господарств на природу вцілому та (або) окремі її елементи (зменшення антропогенного навантаження на природу);

б) впровадження заходів, спрямованих на підвищення екологічного рівня території.

Впровадження заходів Програми дозволить досягти наступних результатів:

- покращення стану зелених насаджень на території Софіївської селищної територіальної громади за рахунок знесення аварійних, фаутичних дерев та сухостою, пухонесучих тополь, розширення паркових зон, боротьба з бур'янами та амброзією, озеленення вулиць на території населених пунктів селищної ради;
- сформувати відповідального ставлення громадян до збереження навколишнього середовища;

5. Джерела фінансування заходів Програми.

Основним джерелом фінансування Програми є місцевий бюджет та інші джерела фінансування, незаборонені законодавством.

Кошториси витрат на реалізацію Програми складаються по мірі потреб та затверджуються на сесіях селищної ради.

6. Термін реалізації заходів Програми.

Реалізація Програми охорони навколишнього природного середовища передбачена шляхом виконання заходів наведених в додатку 2 до Програми. На протязі дії Програми сесії селищної ради можуть вноситись корективи, щодо сум витрат та заходів.

7. Основні очікувані результати виконання Програми.

Програму планується реалізувати за такими основними напрямками:

- охорона і раціональне використання водних ресурсів;
- зменшення викидів атмосфери;
- охорона і раціональне використання земель;
- покращення водопостачання та якісної питної води;
- покращення системи водовідведення;
- покращення озеленення території громади;
- створення умов для забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища та поліпшення його стану.

Секретар селищної ради

Людмила НАЗАРЕНКО

